

ОБОБЩИТЕЛНА ТАБЛИЦА ЗА ПРОИЗВЕДЕНИЯТА ЗА НВО 2020

АВТОР	БИОГРАФИЯ	ТВОРБА/ ТВОРЧ. ИСТОРИЯ/	ЖАНР и РОД	СЮЖЕТ И КОМПОЗИЦИЯ	ГЕРОИ /ПРОТОТИПИ/	МОТИВИ	ХУД.СРЕДСТВА
Хр. Ботев	<p>Калофер 1848 -1876 Учи в Одеса, учител, издава в. „Будилник“, „Знаме“ и „Дума на българските емигранти“. Син на даскал Ботьо Петков. В Румъния е средхъшовете /БРЦК/. Приятел с Левски. Четник при Жельо войвода. Сформира своя чета и 1876 пленява кораба „Радецки“ и влиза в България. Убит при връх Вола / Камарата/</p>	<p>„Хайдути“ Баща и син Започнато 1866, публикувано 1871, но остава незавършено. Ботев се интересува от живота на Чавдар. Влияние на хайдушките народни песни.</p>	<p>поема лирика</p>	<p>Две части: Лирически увод и Първа част</p>	<p>Чавдар войвода Петко Страшника дядото кавалджия майката вуйчото</p>	<p>Мотив за песента Мотив за свободата Мотив за личния избор</p>	<p>Реторични обръщения Инверсии Анафори Мезофори Постоянни епитети Метафори</p>
Л. Каравелов	<p>Копривщица 1834 – 1879</p>	<p>„Хубава си, моя горо“ 1875 сп. „Знание“</p>	<p>Стихотворение / елегия/</p>	<p>ДИАЛОГИЧНА ФОРМА – ЛИР.ГОВОРИТЕЛ –</p>	<p>Лирически говорител / Аз/</p>	<p>1. Носталгия по родното 2. Красотата на</p>	<p>- Метафори - постоянни епитети в</p>

	БРЦК, Сърбия, Русия, Румъния в „Свобода“ и „Независимост		ЛИРИКА	ГОРАТА/ПРИРОДАТА, РОДИНАТА/	Гората	родината 3. За отдалечеността на родното 4. Кръговратът на живота	инверсия - повторения
Елин Пелин / Димитър Иванов Стоянов/	С. Байлово 1877 – 1949 11 дете на Йото Варджията Мечтае да стане художник	„Косачи“ 1903 г.	Къс разказ ЕПОС	Експозиция - описание на природната картина/нощ, Тракийското поле, Марица/ Завръзка – въвеждане на 5-та герои Кулминация – терзанията на <u>Лазо</u> след подигравките Развързка – <u>Лазо</u> го няма на сутринта ОТВОРЕНА КОМПОЗИЦИЯ	Петима селяци от Загорските села: Благолаж – гъсти вежди, хитри очи, руси чорлави мустаци Лазо – сух слабичък момък Стамо – 50-г. мъж, жилеста, гола до лакът ръка, <u>тъмнобляскава</u> като желязо	1. Разказването на приказки / изкуството/ – за да избягаш от реалността 2. За смисъла на живота – любовта 3. За трудния живот на селянина / дрипави и бедни/ 4. Реалност - фантазия	- олицетворения и метафори
В. Ханчев	Стара Загора 1919- 1966 Участник във Втората световна война Дипломат във Варшава и Париж	„Художник“	Лирическо стихотворение ЛИРИКА	5 строфи по 4 стиха <u>Безсюжетно</u> Принцип на контраста – първа и пета строфа	Художникът Неговите платна Стаята	1. Преобразяващата сила на изкуството 2. Човекът като творец 3. Пустотата, самотата и грозотата в живота 4. Мотив за очите олицетворената стая с мъртвешки очи /	1. Метафори и олицетворения 2. Контраст / антитеза/ 3. Градация 4. Сравнение 5. Символ 6. Анафора

						бездушие/ 5.Затвореното и отвореното пространство	
Хр. Смирненски / Христо Димитров <u>Измирлиев/</u>	Кукуш 1898 – 1923 Семейството се бори за освобождението на Македония, част от бежанската вълна към България 1913 г. Репортер, поет, хуморист, <u>постсимволист</u> , който модерно пише за социално проблеми.	„Братчетата на <u>Гаврош</u> “ 1922 <u>Гаврош</u> е герой от романа <u>„Клетниците</u> на В. Юго, символ на онеправданите деца от улицата В стихосбирката <u>„Да бъде ден“</u> в цикъла „Деца на града“.	Лирическо стихотворение ЛИРИКА	Композиция рамка / кръгова или пръстеновидна/ - първата и последната строфа са еднакви 7 строфи по 4 стиха	<u>Гаврошовците /</u> <u>бедните деца/</u> Градът	1. Бедност и социална несправедливост 2. Пасивните страдалци – децата като невинни жертви на жестокия свят 3. Зимата като смърт 4. Улицата като пространство на незащитеността 5. Очите като израз на болката и страданието на децата 6. Мълчанието 6. Градът – пространство на безразличието	1. Реторични обръщения и възкличания, въпроси 2. Метафори и метафорични епитети 3. Анафори 4. <u>Алосиопеза</u> 5. Символи / зима, вечер, улицата/
Й. Йовков	Жеравна 1880 – 1937 Изселват се в Добруджа, участник в двете балкански войни,.. Учител и културно аташе в	„Серафим“ 1935 г в сборника „Женско сърце“	Къс разказ ЕПОС	Няма експозиция, директно влизане в разказа със <u>завръзка</u> – през очите на Еньо се вижда Серафим / така косвено е характеризиран чрез външен вид и поведение героят/	Серафим / шестокрил ангел/ Кръстник Еньо / Св. Йоан Кръстител/ Павлина / ап.	1. Милосърдието и помощта на ближния 2. Материалното или идеалното в живота е важно 3. Център и периферия в пространството	1. Художествени детайли / палтото и не мърда, за да яде птичето/ 2. Символи

	посолството ни в Букурещ.			Кулминацията – парите, които е дал на непозната жена / разкрива се по думите на Еньо/ И новата философия :“Когато Бог на нея и тя на мене”	Павел – малък, дребен/	4. Егоизъм и алтруизъм	
Д. Чинтулов	Сливен 1822 – 1866 Учил в Русия, учител Радетел за църковна независимост и просвета Изгаря своя архив от призивни освободителни стихотворения	„Стани, стани, юнак балкански“ 1842-49 евентуално	Лирическа песен ЛИРИКА	10 СТРОФИ ПО 4 СТИХА	Юнак балкански Лирически говорител Милдий наш народ Братя / юнаци, българи/	1. Сънят – робство, трябва народът да се „пробуди“ 2. Саможертва на синовете за родината 3. Призивен характер на стихотворението 4. Змията – враг, а лъвът е България	1. Метафори / олицетворение 2. Символи / лъв, змия, сън/ 3. Реторични въпроси и обръщения 4. Анафора
Д. Чинтулов		„Вятър ечи, Балкан стене“	Лирическа песен ЛИРИКА	3 строфи по 4 стиха	Юнак Братята / българите юнаци/ Балканът Вятърът	1. За съня и пробуждането / робството/ 2. Край на робското търпение 3. Съпричастие на природата със съдбата на братята юнаци 4. Кралимарковският	1. Олицетворение/ метафора 2. Повелителни глаголи 3. Хипербола 4. Символи

						модел на героическо поведение / лидерът/	
Хр. Ботев	<p>Калофер 1848-1876 Учи в Одеса, учител, издава в „Будилник“, „Знаме“ и „Дума на българските емигранти“. Син на даскал Ботьо Петков. В Румъния е средхъшовете / БРЦК/. Приятел с Левски. Четник при Жельо войвода. Сформира своя чета и 1876 пленява кораба „Радецки“ и влиза в България. Убит при връх Вола / Камарата/</p>	<p>„На прощаване в 1868 г.“ По повод четата на Дядо Жельо / спомени на Киро <u>Тулешков</u>/. 1871 публикувано в „Дума ...“</p>	<p><u>Поема – лиро-епическо</u> произведение с елементи на сюжет, в стихотворна форма. ЛИРИКА</p>	<p>4 части: 1. лирически увод 2. картина на смъртта 3. картина на победата 4. лирическо заключение</p>	<p>Бунтовникът Майката / Богородица и Христос/ Баща и братя Либе Народът врагът</p>	<p>1. Искане на прошка за неизпълнен синовен дълг 2. Образът на юнака с мъжко сърце / лидерът!!!/ 3. Майчината клетва 4. Мотив за пътя / от чужбина до родината, преносно – пътят като свободен избор/ 5. Приемствеността / братята/ 6. Саможертвата / Спасителя/ 7. Безсмъртие...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Епитети / в инверсия - Метафори - метоними и/ синекдоха - реторични средства - символи - анафора, <u>епанафора</u>, <u>мезофора</u> - <u>апосиопеза</u> - етимологична фиг. - градация - антитеза
Ив. Вазов	<p>Сопот 1850-1921 Професионален</p>	<p>„Отечество любезно, как хубаво си ти!“</p>	<p><u>Стихотворение</u> ЛИРИКА</p>	<p>5 строфи по 7 стиха, които са рамкирани</p>	<p>Отечеството Лирическият</p>	<p>1. Красотата на отечеството 2. Любовта към</p>	<ul style="list-style-type: none"> - реторични средства - символи/

	писател Свидетел и съдник на епохата Министър на просвещението	В „Поля и гори“ 1884			герой / говорител	отечеството 3. Отчуждението на българите от родината им	Едем-рай/ - епитети - инверсии - градация - антитеза
Ив. Вазов		3. Из „Под игото“ главата „Представлението“ 17 глава 1889 написан – Одеса, в СБНУ 1894 публикуван в книга Първи български роман, с илюстрации	Роман ЕПОС	Роман в три части, който проследява подготовката, избухването и потушаването на Априлското въстание Подготвя се представление на „Многострадалната Геновева“, играят само мъже, Стефчов пречи, на другия ден викат Огнянов в конака заради бунтовна песен. В мъжкото училище е сцената. Разказ в разказа – сюжетът на немската пиеса е за немски граф, жена му, неверният му заместник.	Бойчо Огнянов / Графа/ Г-н Фратю / Голос/ Слугата Драка / Илия Любопитният/ Геновева – мъж с мустаци Кака Гинка Беят Дамянчо Григорът/ превежда/ Кириак Стефчов Хаджи Смион Каблешков Шериф ага / онбашият/	1. За театъра в живота на хората 2. Възпитателната сила на театъра 3. Свободата 4. Вълнение от предстоящия бунт 5. Родоотстъпниците / Стефчов/ 6. Мотив за бунтовната песен 7. Народът се отъждествява със страдащата Геновева	
Ив. Вазов		Из „Под игото“	Роман	Роман в три части,	Рада Госпожина	1. Значението на	- сравнения

		главата „ <u>Радини вълнения</u> “ – 11 глава 1889 написан – Одеса, в <u>СБНУ</u> 1894 публикуван в книга Първи български роман, с илюстрации	ЕПОС	който проследява подготовката, избухването и потушаването на <u>Априлското въстание</u> Подготовка и провеждане на годишния училищен изпит. Рада преминава от вълнение, през ужас и отчаяние, до тържество, когато Огнянов я защитава.	Бойчо Огнянов <u>Кириак Стефчов</u> Учителят Климент Поп Ставри Кака Гинка Райна, <u>Събка</u> Ч. Мичо <u>Хаджи Ровоама</u>	образованието за възрожденските българи 2. Темата за очакваната свобода 3. Огнянов като спасител и застъпник на справедливостта 4. Страховете 5. Сирачеството	-метафори / характеристиките на герой-художествен похват/
Ив. Вазов		Из „Немили-недраги“ (Ив. Вазов): I, II, III, V, X, XVII глава, епilog 1883, Пловдивски период	Повест ЕПОС	17 глави и епilog 1 глава – експозиция, представя времето / късен декември/, мястото / Браила от брега към центъра на града/ и героите / портретни характеристики/ 2.глава Лирическо отстъпление , докато заспиват героите / О, Българийо, никога не си тъй мила, както, когато сме във от теб!“/ 3. речта на <u>Странджата</u> / след	Обобщен образ на хъшовете/ <u>Странджата</u> – има прототип, <u>Македонски</u> – има прототип, <u>Владиков</u> – има прототип, <u>Попчето</u> , <u>Хаджият</u> , <u>Мравката</u> , <u>Димитрето</u> , <u>Бръчков</u> – прототип е Вазов, <u>Баба Тонка</u> и <u>Левски</u> / реални личности/	1. <u>Саможертвената</u> любов към родината 2. Носталгията по родното 3. Жалко настояще срещу славно минало 4. Скитничеството 5. Мотив за пътя 6. Опозицията родно и	-Предимно реторични средства - Метафори / бяха в пустиня, балканските орли седяха в клетка, нов, гладен пролетариат в подвизи, дрипи и слава, будна кръчма и др./ - символи / пустиня, граница, знамето – лъжицата и др./ - антитези - градация и др.

				<p>скарването на <u>Димитрото</u> и Мравката, реч в две части в градация с много риторически средства/ <u>5. глава</u> – смъртта на <u>Странджата</u> и заветът към <u>Бръчков</u> <u>10 глава</u> – Македонски преминава Дунава / носи писмо на <u>Левски</u>/ <u>17 глава</u> – смъртта на героите при битката при <u>Гредетиц</u> + епилог – съдбата на <u>Македонски</u> в <u>свободна България</u></p>		<p>чуждо</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Мотив за изгубената младост 8. Мотив за завръщането 9. Мотив за <u>слеосвобожд</u> <u>енската</u> действителност и съдбата на героите и др. 	
Ив. Вазов		<p>„Една българка“ Първо заглавие „<u>Челопешката гора</u>“ 1899 г в сп. „Българска сбирка“ Подзаглавие: Исторически епизод Мото/ епиграф: <u>Аферим</u>, бабо, <u>машаллах</u></p>	<p>Разказ ЕПОС</p>	<p>6 части: 1 част – <u>експозиция</u> / 20 май 1876, денят, в който Ботевата чета беше разбита.../ + <u>завръзка</u> – Баба <u>Илийца</u> пристига, бягайки, до р. Искър. 2 част – <u>ретроспекция</u> / в ладията <u>Илийца</u> прехвърля през ума си болестта на</p>	<p><u>Баба Илийца</u>- / прототип Пена Цветковска–60-годишна, суха, мъжка на вид, <u>Бунтовникът</u> / - 20 годишно момче/ <u>Калугерът</u> <u>Евтимий</u> Ратаят Иван Хасан ага и</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.Подвигът на обикновения човек 2. Християнски мотиви / Богородичен, вяра, надежда, любов, символика на имената / 3. Мотив за границата / реката/ и изпитанията 4. Робската действителност 	<ul style="list-style-type: none"> - Антитези - Метафори - Символи

				<p>внучето и заптиетата бунтовника, скрит в Войводата Пера гората/, 3 част – в <u>Джамбалазът</u> – манастира / предводителят нехристиянското на черкезите, поведение на 40-годишен, калугера Евтимий/, черна черкезка 4 част – кулминация гугла. – борбата с кола, 5 част – втора среща в гората с бунтовника и кулминация – тя мисли, че внучето е мъртво и все пак обещава помощ, 6 част – развързка – смърт в гората – войводата Пера, <u>Джамбалазът</u> и бунтовникът, епилог – внучето майор П. оцелява, заради доброто, което баба му не могла, но искала да направи. NB! – сюжет и фабула не съвпадат! Разместването става с композиционния похват ретроспекция</p>	<p>5. Страховете в разказа 6. Греховете в разказа 7. Мотив за лудостта и др.</p>		
Ив. Вазов		„Опълченците на Шипка“	Ода	Триделна композиция:	- дружините наши /	1.Мотив за родолюбието и	- Реторични средства /

		<p>Подзаглавие: 11 август 1877</p> <p>1883, а по-късно влиза в цикъла „Епопея на забравените“</p> <p>Под влияние на шведския поет <u>Рунеберг</u> Вазов пише одите</p>	<p>ЛИРИКА</p>	<p>1.Лирически увод /теза – 8 пъти повелителната частица НЕКА – въвежда привидно съгласие с упреците към българската <u>пораженческа</u> история, НО – с <u>противопоставителен</u> съчинителен съюз се въвежда 1 аргумент,, оборваш другите – боят при Шипка „отмива срама“</p> <p>2.Същинска част – налични са сюжетни елементи в представянето на битката, герои – <u>антигерои</u>, време и място на действие. Кулминацията е в „трупове мъртви <u>фръкнаха завчаска</u>...и турците тръпнат, друг път не видели, ведно да се бият живи и умрели“, развързката: “Изведнъж Радецки пристигна с гръм“</p> <p>3.Възхвала – споменът във</p>	<p>опълченците - гъсти орди / враговете, турците - <u>Столетов</u> -<u>Сюлейман безумний</u> - Радецки</p>	<p>отстояването на националната идентичност 2. Мотив за синовия дълг 3. Мотив за силата на духа 4. Мотив за срама 5. Мотив за саможертвата 6. Свобода – робство 7. Смърт – безсмъртие 8. Родно – чуждо и др.</p>	<p>въпроси, възклицания, обръщения/ - Антитези - Градация - Метоними и / Върхът отговори, желязото срещат/ - Метафори / железни гърди и т.н / - Хиперболи - Сравнения / като тигри, като овци, като лъвовете, като <u>Термопил</u> и.../ и др.</p>
--	--	--	----------------------	---	--	--	--

				времето и пространството, който обезсмъртява героите			
Ив. Вазов		„Българският език“ 1883, Пловдив	Ода ЛИРИКА	8 строфи по 4 стиха Триделна композиция 1. Качествата на езика 2. Хулите срещу езика 3. Мисията на поета – защитник на езика	Лирическият говорител/ герой в Аз-форма/ Езикът Хулителите / наши и чужди/	1. Мисията на поета 2. Езикът като основен белег на националната идентичност 3. Красотата и мощта на българския език 4. Хулите на <u>родоотстъпниците</u> и др.	-анафори -реторични въпроси, обръщения и възкличания - антитези/контраст - метафори и др.
Алеко Константинов	Свищов 1863 – 1897 Юрист Убит по грешка Компания „Весела България“ Пътешества	„До Чикаго и назад“ 1894 публикуван по повод посещението на <u>Колумбовото</u> търговско изложение в Чикаго през 1893	Пътепис ЕПОС	Монолитен текст, който следва пътуването <hr/> Откъсът за изложението е в две части – първо е описана официалната част с магазинчето на г-н Шопов, а в задната панаирна част – на <u>Айвазиян</u>	Алеко и спътниците <u>Айвазиян</u> Ганьо Сомов Г-н Шопов Американките	1. Българинът и чуждият свят /Родно и чуждо/ 2. Пътуването / мотив за пътя/ 3. Търсенето на келепир/изг	

						ода/ надменност а и <u>неуваже-</u> <u>нието</u>	
Алеко Константинов		„Бай Ганьо. Невероятни разкази за един съвременен българин“ Главата „Бай Ганьо пътува“ 1894 г. Прототип: Ганьо Сомов, търговец на дребно, срещнат в Чикаго	Неопределен жанр	Състои се от 4 части книгата, като „Бай Ганьо пътува е първата от първа част. Разделя се на три момента: 1. На перона в Пещенската гара 2. Във влака 3. В хотел „Лондон“ във Виена	Бай Ганьо <u>Стати</u> / разказвач/	Теми: 1. Търсенето не келепир 2. Недоверието към чуждата култура 3. Лошото възпитание е незачитане на личността на другия човек 4. Мнителност	Особености в речта на героя – турцизми, частици, междуметия
Пенчо Славейков	Трявна 1866 - 1912	„Неразделни“ Първо заглавие: „Калина“, 1895	Балада ЛИРИКА Фантастичен мотив – смърт и превръщане на двамата герои в дървета	Композиционна рамка от присъствието на лирическия говорител Разказ в разказа	Калина Иво-Явор <u>Лир.</u> говорител	1. Живот след смъртта 2. Вечната любов 3. Родителската забрана 4. Греховете	Постоянни епитети Повторения
Пейо Яворов / Пейо Тотев <u>Крачолов</u> /	Чирпан 1878 - 1914	„Заточеници“ Първо заглавие: „Към	Елегия ЛИРИКА	5 строфи по 8 стиха, третата е важна, защото съдържа	Заточениците Предателите Враговете	овният дълг към родината	Символи Метафори Епитети

		<p><u>Подрумкале</u></p> <p>40 млади мъже са осъдени на заточение за Солунската завера</p>		<p>герои, антигерои и родина</p>	<p>родината</p>	<p>раданието, че не са полезни</p> <p>сталгия по загубата на родното</p> <p>бъв към родината</p>	<p>Инверсии</p>
Елин Пелин	С. Байлово	„Косачи“	<p>Къс разказ</p> <p>ЕПОС</p>	<p>Особена роля на пейзажа като композиционна рамка / полето/.</p> <p>Експозиция – описанието на жестокото слънце в безкрайното Софийско поле</p> <p>Завръзка – представянето на героите</p> <p>Кулминация – смъртта на Пенка</p> <p>Развързка – погребението на Пенка</p> <p>NB! Жътвата се осмисля като жертвоприношение в името на добрата хлебна реколта, в името на оцеляването на общността</p>	<p>Никола</p> <p>Сестра му</p> <p>Майка му</p> <p>Пенка</p> <p>селяните</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тежкият селски труд 2. Зависимостта на човека от природните стихии 3. Жътвата – жертва 4. Любовта 	<p>Метафори</p> <p>Олицетворения</p> <p>Символи</p>
Йордан	С. Жеравна	„По жицата“	<p>Къс разказ</p>	<p>Разказ в разказа</p>	<p>Петър</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тежкият 	<p>Метафори</p>

Йовков		1926-27 По прочетена във вестник история за появилата се бяла лястовица в Казанлъшко	ЕПОС	/ много <u>разказвачески</u> гледни точки, отсъствие на автора разказвач, възприемат се събитията през очите на героите/ <u>Кулминация</u> <u>преживяване –</u> <u>лъжата на Моканина</u>	<u>Моканина</u> Селянинът <u>Гунчо</u> Жена му Нонка Кумицата <u>Стоеница</u> Сидеровите братя	нерадостен живот на селския човек 2. За мъката на човека 3. За надеждата и чудото, което трябва да породи вярата 4. За закъснялата женитба 5. За жътвата- жертвопринош ение 6. Християнски мотиви	Символи
--------	--	---	------	---	--	--	---------